

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

ENEOLIT ENEOLITHIC ÄNEOLITHIKUM

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Staré Zámky“. KKK, JevK, KZP. Výšinné sídliště. Záchraný výzkum.

Z mohutných svahovinových vrstev, které byly porušeny trasou stezky pro terénní cyklistiku (viz oddíl Neolit v tomto čísle) na severovýchodním úbočí lokality, byly získány zlomky keramických nádob kultury s kanelovanou keramikou a jevišovické kultury. Na východním úbočí pod zachovanou branou vnitřního obvodového opevnění byl nalezen navíc jeden charakteristický stěp kultury se zvoncovitými poháry. Posledně uvedená komponenta dosud nebyla v prostoru „Starých Zámků“ registrována.

Ivan Čižmář, Petr Kos, Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Líšeň, Bez. Brno-město), „Staré Zámky“. Bei der Rettungsgrabung im Raum der Hohen-siedlung Staré Zámky wurden die Scherben der Kultur mit kannelierter Keramik, der Jevišovicer Kultur und Glockenbecherkultur gefunden.

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Staré Zámky“. KNP, JevK. Povrchový průzkum. Ojedinelé nálezy.

Na jaře 2017 nalezl A. Přichystal na Starých Zámkách, v již ploché části pole západně od akropole, část oboustranně strmě retušované čepel s výrazným škrabadlovitým zakončením. Délka čepel je 3,8 cm, šířka čepel se od škrabadlovitého zakončení mírně zužuje od maximálně 2,6 cm do 2,3 cm. Hmotnost artefaktu je 12,96 g, je ovšem zřejmé, že nalezený artefakt představuje jen ulomenou část původně většího čepelového nástroje (obr. 1).

Na čepeli je pozoruhodná surovina, která je reprezentována kropenatým swieciechowským silicitem (krzemień nakrapiany) ze středního Polska. Surovina má tmavě nažloutle hnědou barvu (10YR 4/2 podle Munsellovy škály) s hojnými bělavými skvrnkami většinou o průměru kolem 1 mm, někdy až 2 mm.

Silicitem všemi svými znaky včetně vzhledu ve vodní imerzi pod stereomikroskopem odpovídá zmíněné polské surovině.

Takové delší strmě retušované čepel zakončené škrabadlovitou hlavicí ze swieciechowského silicitu jsou popisovány např. z osady kultury nálevkovitých pohárů Čmielów – Gawroniec (Balcer 2002, Ryc. 28: a–d, f–k). Ta je považována za centrum produkce štípané industrie související s blízkými pravěkými doly jak v Krzemionkach Opatowskich (od Čmielowa pouhých 9 km), tak ve Świeciechowie – Lasku, jenž je vzdálen 22 km na východ. Na našem území podobné nástroje ze stejné suroviny rovněž známe z hradisek kultury nálevkovitých pohárů například na Prostějovsku z Ohrozi-mi – Čubernice nebo Prostějova-Čechovic – Čechovska (Šmíd, Přichystal 2015, Tab. 56: 9, Tab. 158: 44). Také v případě Starých Zámků, i když se jedná o povrchový nález, můžeme téměř s jistotou předpokládat souvislost s kulturou nálevkovitých pohárů.

Druhý zajímavý předmět z polského silicitu představuje břitová polovina původně dokonale vyhlazené sekerky o rozměrech 4,3 × 4,1 × 1,6 cm a hmotnosti 52,4 g (obr. 2). Nalezl ji A. Romanovský 21. 3. 1998 v dolní severovýchodní části Starých Zámků (nálezcův kvadrant D). Na sekeře je nápadná výrazná páskovaná stavba tvořená širšími pásky (kolem 5 mm) barvy světlé kávy a užšími nahnědlými pásky. Při pozorování artefaktu ve vodní imerzi pod stereomikroskopem obsahuje silicitová hmota hojně černé konicky se zužující mikrofosílie. Podle ústního sdělení J. Affolter z univerzity v Bernu by se mohlo nejspíš jednat o rod *Pyrgopolon* Moore 1952 (*incertae sedis*). Tato mikrofosílie je známa z několika francouzských lokalit, ve střední Evropě je typická právě pro páskovaný silicit typu Krzemionki („*krzemień pasiasty*“). Na Starých Zámkách se tak jedná již o druhý nález sekery z této suroviny, první popsala Medunová-Benešová (1964, obr. 38: 1) ze zdejšího nejmladšího eneolitického souvrství a připouští její zařazení ke kultuře se šňurovou keramikou. V zatím posledním hodnocení silicitových seker na Moravě (Přichystal, Šebela 2004) jsou však sekery z páskovaného krzemionkovského silicitu spojovány s kulturou kulovitých amfor. Protože rozsah této kultury na Moravě je omezen na Slezsko a severní až střední Moravu, nálezy těchto seker jižně od linie Prostějov – Kroměříž považují autoři za importy z oblasti kultury kulovitých amfor do prostředí jevišovické kultury.